

Plastics Intelligence Monthly

ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน 2568

“กระแสนโยบาย EPR ไฟท์บังคับที่อุตสาหกรรมพลาสติกต้องปรับตัว”

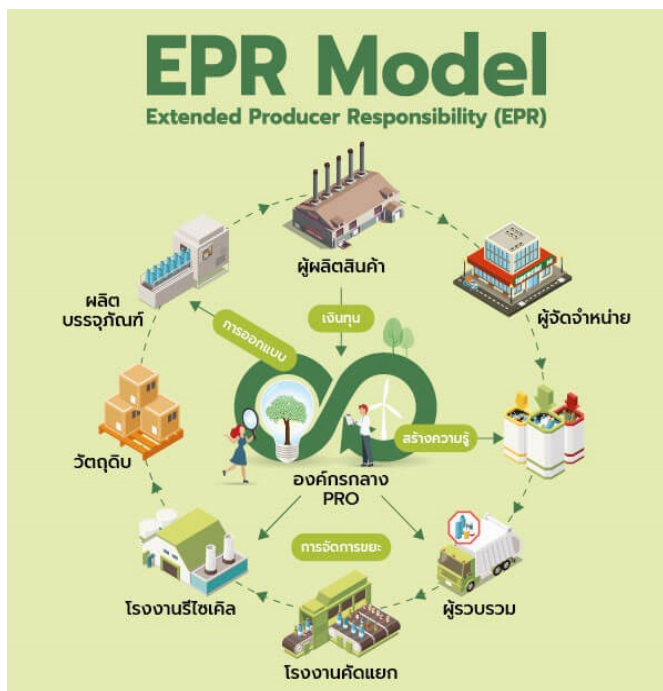
เรียบเรียงโดย ศูนย์ข้อมูลและวิจัยอุตสาหกรรมพลาสติก สถาบันพลาสติก

กระแสนโยบาย EPR (Extended Producer Responsibility) หรือความรับผิดชอบของผู้ผลิตที่ขยายออกไปกำลังกลายเป็นแรงกดดันสำคัญที่ทำให้อุตสาหกรรมพลาสติกทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ไม่สามารถนิ่งเฉยได้อีกต่อไป หากย้อนกลับไปในที่มาของนโยบายนี้ จะเห็นได้ว่าปัญหาขยะพลาสติก โดยเฉพาะบรรจุภัณฑ์แบบใช้ครั้งเดียวได้สะสมและสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง ทั้งการปนเปื้อนในระบบนิเวศทางทะเล ปัญหาสุขภาพของชุมชน และภาระค่าใช้จ่ายที่ภาครัฐต้องแบกรับในการเก็บรวบรวมและจัดการขยะ ด้วยเหตุนี้ หลายประเทศจึงเริ่มออกแบบกฎหมายใหม่ที่หลักการดังกล่าวกลับไปยังต้นทาง นั่นคือผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย และผู้นำเข้าสินค้า โดยหลักการ EPR จึงถือกำเนิดขึ้นเพื่อเปลี่ยนความรับผิดชอบจากการผลิตและจำหน่ายไปสู่การดูแลผลิตภัณฑ์จนสิ้นสุดอายุการใช้งาน

หลักการของ EPR คือการย้ายความรับผิดชอบจากผู้บริโภคมาอยู่ที่ผู้ผลิตและผู้นำเข้าให้ต้องดูแลบรรจุภัณฑ์ตลอดอายุการใช้งานจนถึงการจัดการหลังการบริโภค ซึ่งช่วยลดภาระของภาครัฐ ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม และสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนได้อย่างยั่งยืน โดยแสดงดังรูปที่ 1 และมีรายละเอียดดังนี้

- **ผู้ผลิตและผู้นำเข้าสินค้า** มีหน้าที่หลักในการลงทุนและสนับสนุนให้เกิดระบบจัดการขยะ เช่น การจัดตั้งองค์กรกลางหรือสนับสนุนกองทุน เพื่อให้บรรจุภัณฑ์ถูกนำกลับมาเข้าสู่ระบบได้จริง
- **ผู้จัดจำหน่าย** ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการส่งสินค้าสู่ผู้บริโภค และร่วมมือกับระบบจัดการบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วเพื่อสร้างช่องทางในการส่งคืนและเก็บรวบรวม
- **ผู้บริโภค** เมื่อซื้อสินค้าไปแล้ว สิ่งสำคัญคือการทิ้งบรรจุภัณฑ์ให้ถูกที่ หรือส่งคืนเข้าสู่ระบบที่จัดตั้งไว้ ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้การจัดการขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- **ผู้รวบรวมและโรงงานคัดแยก** ทำหน้าที่คัดแยกเพื่อลดการปนเปื้อนและเพิ่มคุณภาพวัตถุดิบก่อนรีไซเคิล
- **โรงงานรีไซเคิล** แปรรูปขยะที่คัดแยกแล้วให้เป็นวัตถุดิบใหม่ ส่งกลับเข้าสู่อุตสาหกรรมการผลิต
- **องค์กรกลาง PRO** ทำหน้าที่บริหารจัดการระบบ EPR แทนผู้ผลิต ทั้งด้านเงินทุน การเก็บรวบรวม และการสร้างความรู้แก่สังคม
- **การลงทุน – การสร้างความรู้ – การจัดการรวม** คือปัจจัยหลักที่ผลักดันให้ระบบหมุนเวียนเกิดขึ้นจริง ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย

รูปที่ 1 หลักการ Extended Producer Responsibility (EPR)

ที่มา: <https://www.thaiprint.org/>

การบังคับใช้ EPR ส่งผลต่ออุตสาหกรรมพลาสติกไทยอย่างกว้างขวาง เนื่องจากมีผู้เล่นหลายระดับตั้งแต่ผู้ผลิตเม็ดพลาสติก ผู้แปรรูป บรรจุภัณฑ์ ไปจนถึงเจ้าของแบรนด์สินค้า กฎเกณฑ์ใหม่นี้เพิ่มต้นทุนทั้งค่าธรรมเนียมจัดการขยะและการลงทุนปรับสายการผลิตหรือพัฒนาวัสดุที่รีไซเคิลง่าย ผู้ประกอบการรายเล็กจึงเผชิญความเสี่ยงสูงกว่าแต่ขณะเดียวกัน นโยบายนี้ยังเป็นแรงหนุนให้ตลาดรีไซเคิลเติบโต วัสดุอย่าง rPET และ rPE มีความต้องการเพิ่มขึ้นและเปิดโอกาสใหม่แก่ธุรกิจเก็บรวบรวมและรีไซเคิลคุณภาพ

นอกจากนี้ นโยบาย EPR ยังผลักดันให้ผู้ประกอบการหันมาให้ความสำคัญกับการออกแบบผลิตภัณฑ์อย่างรอบคอบและจริงจังยิ่งขึ้น วัสดุประเภทพลาสติกหลายชิ้นซึ่งในอดีตได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายเนื่องจากมีคุณสมบัติที่โดดเด่นในการปกป้องผลิตภัณฑ์และเพิ่มความแข็งแรงของบรรจุภัณฑ์ กลับกลายเป็นข้อจำกัดสำคัญในยุคปัจจุบัน เพราะโครงสร้างที่ซับซ้อนของพลาสติกหลายชิ้นทำให้ยากต่อการแยกวัสดุและรีไซเคิลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ ผู้ผลิตจึงจำเป็นต้องปรับแนวทางการออกแบบโดยหันมาเลือกใช้วัสดุที่เรียบง่ายและลดความซับซ้อนของ

บรรจุภัณฑ์ให้น้อยลง ตลอดจนพิจารณาการใช้ฉลาก กาว หรือหมึกพิมพ์ที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการแยกวัสดุ และการหลอมใหม่เพื่อรีไซเคิล ความเปลี่ยนแปลงเช่นนี้อาจส่งผลกระทบต่อคุณสมบัติในการใช้งานของบรรจุภัณฑ์บางประการ เช่น ความแข็งแรงหรือความสามารถในการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ รวมถึงอาจทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นในระยะสั้น อย่างไรก็ตาม การปรับตัวดังกล่าวถือเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะทั้งตลาดโลกและผู้บริโภคในปัจจุบันต่างให้ความสำคัญกับความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมจึงไม่เพียงช่วยให้ธุรกิจสอดคล้องกับข้อกำหนดของ EPR เท่านั้น แต่ยังเป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของผู้บริโภคและคู่ค้าด้วย ดังนั้นการปรับตัวของผู้ประกอบการพลาสติกไทยจึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ไม่เพียงแต่จำกัดอยู่กับการปรับปรุงกระบวนการผลิตหรือการพัฒนาสูตรวัสดุเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างความร่วมมือในระดับอุตสาหกรรมเพื่อจัดตั้งองค์กรกลาง เช่น องค์กรความรับผิดชอบต่อผู้ผลิต (Producer Responsibility Organization: PRO) ที่จะช่วยบริหารจัดการความรับผิดชอบต่อสังคม ลดต้นทุน และสร้างมาตรฐานเดียวกันให้ทั้งระบบเดินไปในทิศทางเดียวกัน

ในระยะยาวการตอบสนองต่อ EPR ไม่ได้หยุดอยู่กับการเก็บขยะหรือการรีไซเคิลเท่านั้น แต่ยังเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนผ่านโมเดลธุรกิจสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน เช่น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ซ้ำได้ (Reuse/Refill) การนำเสนอรูปแบบบริการแทนการขายขาด หรือการลงทุนในเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ แนวโน้มเหล่านี้อาจพลิกวิถีการแข่งขันในอุตสาหกรรมพลาสติกไทยจากการแข่งขันด้านต้นทุน ไปสู่การแข่งขันด้านนวัตกรรมและความยั่งยืน ดังนั้น EPR จึงไม่ใช่เพียงข้อบังคับที่เพิ่มต้นทุนหรือเป็นอุปสรรค แต่เป็นสัญญาณแห่งการเปลี่ยนผ่านเชิงโครงสร้างที่ผลักดันให้อุตสาหกรรมพลาสติกต้องก้าวข้ามการผลิตแบบเดิมไปสู่ระบบที่หมุนเวียนและยั่งยืนยิ่งขึ้น การปรับตัวในวันนี้อาจเป็นความท้าทายแต่หากมองในระยะยาวมันคือกุญแจสำคัญที่จะทำให้ผู้ประกอบการพลาสติกไทยไม่เพียงอยู่รอด แต่ยังแข่งขันและเติบโตอย่างมั่นคงในตลาดโลก

จัดทำโดย

PIC PLASTICS
I NTELLIGENT
CENTER

สนับสนุนโดย

สำนักงาน | The Office of
เศรษฐกิจอุตสาหกรรม | Industrial Economics

ชั้น 1 อาคารกองพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
ซอยตรีมิตร เลขที่ 86/6 ถนนพระราม 4 แขวงกล้วยน้ำไท
เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110

โทรศัพท์ : 02-391-5340-3

โทรสาร : 02-712-3341

เว็บไซต์ : <http://www.thaiplastics.org>

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวง
อุตสาหกรรม เลขที่ 75/6 ถนนพระรามที่ 6
เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ : 02-430-6800

โทรสาร : 02-644-7136

เว็บไซต์ : <http://www.oie.go.th>

<http://twitter.com/PIUwebsite>

<http://www.facebook.com/PIUwebsite>